

L'Himàlaia hivernal

L'últim repte

ÉMILIE BROUZE | BÉRÉNICE ROCFORT-GIOVANNI

TRADUCCIÓ DE FRANCESC ROMA I CASANOVAS

L'HIMÀLAIA HIVERNAL

L'últim repte

Col·lecció Annapurna - 8

L'HIMÀLAIA HIVERNAL

L'últim repte

Émilie Brouze

Bérénice Rocfort-Giovanni

□■ Cossetània

Títol original:
L'hiver en Himalaya: l'ultime défi

Edició original en llengua francesa: © Éditions Glénat, 2020

Primera edició en català: febrer de 2021

© del text: Émilie Brouze i Bérénice Rocfort-Giovanni

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Traducció: Francesc Roma i Casanovas

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-016-8

DL T 1-2021

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	7
CAPÍTOL 1: Sobreviure al Nanga Parbat	13
CAPÍTOL 2: La invenció de l'hivern.....	41
CAPÍTOL 3: El lleopard de les neus.....	59
CAPÍTOL 4: Un italià enmig del fred.....	75
CAPÍTOL 5: Desaparegut al Makalu.....	93
CAPÍTOL 6: L'inabastable K2	109
CONCLUSIÓ	125
AGRAÏMENTS.....	129
FONTS DOCUMENTALS.....	131

INTRODUCCIÓ

Nosaltres no som alpinistes. Som periodistes i treballem en una ciutat que té el seu punt culminant a 357,50 metres (com el cim de la torre Eiffel). L'una ha crescut a la terra plana, a la regió parisenca; l'altra, nascuda prop de les muntanyes, mai ha sobrepassat els 3.200 metres d'altitud (i s'ha passat totes les excursions dominicals de la seva infantesa protestant: per què hem de pujar si de tota manera hem de tornar a baixar?).

El mes de gener de 2018, vam saber que un increïble rescat estava en marxa, gràcies a les xarxes socials que ens n'informaven minut a minut. Una francesa, desconeguda del gran públic, s'havia perdut a l'Himàlaia: Élisabeth Revol. El seu company de cordada, Tomasz Mackiewicz, es trobava en gran perill a més de 7.000 metres d'altitud. No sobreviuria a aquesta expedició. Enmig de l'enrenou mediàtic emergeix un altre nom, que ens absorbeix: el Nanga Parbat, o *la muntanya assassina*.

Després arriben les primeres imatges de l'alpinista que retorna a França, a l'habitació de l'hospital de Sallanches, a l'Alta Savoia. Amb una mirada d'al·lucinated, té una aparença de zombi. I la seva afirmació ens sorprèn: «Tornaré a escalar muntanyes.»

Élisabeth Revol s'ha convertit en la segona dona del món capaç d'assolir a l'hivern un dels catorze cims de més de 8.000 metres. Sense el drama, la informació del seu ascens hauria restat, sense cap mena de dubte, limitada a la premsa especialitzada. Però, qui és aquesta esportista fràgil que entre tant dolor acaba d'acomplir una fita tan remarcable? I, sobretot, qui són aquests bojos que arrisquen la seva

vida per escalar un gegant de pedra i de gel quan se sap que les probabilitats d'un rescat en cas d'un accident són gairebé zero?

La història d'Élisabeth Revol ens ha abduït. Durant mesos, hem remogut cel i terra per trobar-la. Mai els nostres redactors en cap ens havien vist tan determinades a aconseguir una entrevista. L'alpinista, ferotge i encara traumatitzada, no ha parat de buscar excuses abans d'acceptar, fins al punt que ja consideràvem impossible que mai ens poguéssim trobar en un cafè de París, on ella tenia una entrevista professional amb el seu patrocinador. Immediatament després agafaria el tren amb destinació a la seva Droma natal.

Valia la pena esperar. Durant un parell d'hores, la dona ens va parlar amb fervor de l'Himàlaia, de l'hivern, de la catàstrofe del Nanga Parbat, de la pèrdua del seu amic Tomek, de la mort. En vam sortir tocades, atrapades, amb ganes de saber-ho tot d'aquesta faceta tan particular de l'alpinisme que només practiquen un grapat d'homes i dones. Élisabeth Revol ens ha endinsat en un món gairebé confidencial, desemmarcat de tot, tant de la federació com de la competició. Els èxits, com els fracassos, només tenen sentit entre persones semblants.

Era difícil fer-ho més extrem que enfilarse fins a l'altura dels avions comercials, amb un vent de 150 km/h i temperatures que baixaven fins als -60 °C, allà on l'oxigen és tan rar que l'organisme es destrueix internament. «En l'himalaisme hivernal, s'arriba als límits de la condició humana»,¹ explica un dels rescatadors d'Élisabeth Revol, l'alpinista russopolonès Denis Urubko. Les hivernals ens posen davant d'una qüestió tan antiga com la història de l'alpinisme: «Per què escalen?», un enigma que ens ha apassionat mentre aquesta recerca ha durat.

A dos quarts de deu del matí, a la màquina de cafè, els nostres dubtes donaven lloc a converses animades. Per què a l'hivern? Per satisfer el propi ego? Per masoquisme? Què hi van a buscar, allà dalt? Escalar en aquesta estació no és un artefacte?, tal com el descriu el psiquiatre Xavier Fargeas, que ha abandonat l'himalaisme un cop s'ha convertit en pare. Els pocs minuts passats al cim, dels quals sovint es diu que deixen ben poc record, justifiquen la presa de tants riscos? Hem in-

1. «Denis Urubko, à 8.000 à l'heure», *Montagnes Magazine*, agost de 2019.

tentat comprendre allò que els mateixos escaladors tenen problemes per justificar.

Hem sondejat una història que oficialment té les seves arrels en un país desproveït d'alta muntanya, Polònia, però que, de fet, s'ha iniciat des dels albors de l'alpinisme, quan els homes han començat a provar els seus límits a la muntanya. De Chamonix a París, passant per Lausana i Varsòvia, hem retrobat els aventurers del gran fred, formidables narradors de les seves aventures, però també les persones que els rodegen. Adam Bielecki, l'altre rescatador d'Élisabeth Revol, ens ha posat en guàrdia contra la temptació de simplificar aquests esportistes: «Els *alpinistes* no existeixen, com tampoc els periodistes no formen una única entitat.»

A mesura que la nostra recerca anava avançant, ens vam adonar que el món de l'himalaisme hivernal era molt restringit. En l'espai de quaranta anys, només vuitanta-sis persones han trepitjat el cim d'un vuitmil durant l'hivern —moltes menys que el total d'astronautes que es van enviar a l'espai—. L'Everest, per exemple, des de la seva conquesta l'any 1953, compta tan sols amb trenta intents hivernals,² mentre que 2.030 expedicions hi han tingut lloc en altres èpoques de l'any!

Són tan pocs els homes i les dones que accepten aquest repte que finalment acaben per trobar-se, en un moment o altre, al peu de les mateixes muntanyes o a la capital nepalesa. En diferents graus, de generació en generació, tots estan vinculats, fins al punt que ens recorden una mateixa família, amb les seves discrepàncies i els seus egos. Per força han de tenir molt més en comú del que Adam Bielecki vol admetre. «Una obstinació, una perseverança quasi patològica, que no es pot explicar», segons les paraules del doctor Xavier Fargeas. Sobretot, una confrontació amb la mort gairebé permanent, que es troba en molt poques activitats esportives. Amb humor, Tom Patey, escriptor britànic desaparegut en alçada, deia: «Novençà: persona que, si encara no és morta, hauria de mantenir-se lluny de la muntanya. Escalador experimentat: la seva mort és inevitable.»³

2. Segons el recompte de l'Himalayan Database, la base de dades creada per Elizabeth Hawley, i el lloc web 8000ers.com, realitzat per l'alemany Eberhard Jurgalski.

3. Tom Patey, *La montagne d'un homme*, Guérin, Chamonix, 2000.

Tomek Mackiewicz va perdre la vida al Nanga Parbat al mes de gener de 2018. Un any més tard, Tom Ballard⁴ i Daniele Nardi,⁵ dos joves escaladors, també s'hi van matar. En la repetició dels accidents hi ha alguna cosa insensata i patètica, com si la mateixa cadència es desenvolupés sense fi, sobre un espai glaçat, fora del temps.

En un primer moment, l'alpinisme ha consistit a descobrir les línies de feblesa de la muntanya per progressar a través d'elles i guanyar altura. Un cop que els cims van ser conquerits, l'home no ha deixat de buscar la manera de fer créixer les dificultats, sobretot obrint noves vies menys evidents. Als Alps, els cims van ser conquerits per primer cop durant l'anomenada estació *normal*, molt abans de ser intentats enmig de les glaçades de l'hivern. D'aquesta manera, noranta anys després de la seva primera ascensió durant l'estiu pel caçador d'isards Jacques Balmat, en companyia del doctor Michel Paccard, el Mont Blanc va ser conquerit el 31 de gener de 1876 per una rica i jove anglesa, Isabella Straton, guiada per Jean Charlet, amb qui es casarà més endavant. La conquesta de l'Himàlaia segueix aquesta mateixa lògica.

Durant el darrer segle, fins i tot als Alps, aventurar-se en ple desembre per assaltar un pic era considerat una aventura altament perillosa. Després de la *primera* de Miss Straton, dos estudiants, el parisenc Jean Vinedon i el brussel·lès François Henry, parteixen, a finals de 1956, en direcció al Mont Blanc. Somien l'Himàlaia i es diuen que una gesta com la que es plantegen els permetrà iniciar la conquesta dels vuitmils. Però els dos joves acaben atrapats en plena tempesta, es veuen obligats a fer un bivac enmig de la muntanya i agonitzen durant deu dies, a la intempèrie del Grand Plateau. El seu calvari ha posat de relleu, d'una manera cruel, l'absència de serveis de socors en grans altituds: després del seu drama es crea l'Escamot de Gendarme-

4. Nascut l'any 1988 a Anglaterra, Tom Ballard era el fill dels alpinistes Jim Ballard i Alison Hargreaves, que estava embarassada quan va aconseguir la cara nord de l'Eiger. Fou la segona dona a assolir el cim de l'Everest sense oxigen, l'any 1995, i va desaparèixer setmanes més tard fent el descens del K2.

5. L'italià Daniele Nardi, nascut l'any 1976, havia fet diversos vuitmils. Era el seu cinquè intent al Nanga Parbat, que ja havia aconseguit l'estiu de 2008. Durant l'hivern, havia assolit els 6.450 metres amb Élisabeth Revol.

ria d'Alta Muntanya (PGHM, sigles que corresponen al nom original en francès). Lionel Terray, heroi de l'Annapurna i guia de Chamonix, es demanava si, sortint a l'hivern, aquests «conqueridors de l'inútil» no havien trobat «un mitjà una mica artificial de satisfer la seva passió de batalla i de conquesta...».⁶

Molt pocs francesos formen part del petit club dels himalaistes hivernals. Només Marc Batard, Louis Audoubert, Jean-Christophe Lafaille i Élisabeth Revol han emprès més d'una vegada expedicions als grans cims en aquesta estació. Fins i tot, Yannick Graziani, himalaista veterà, autor de primeres ascensions exposades, refusa formar-ne part: «El repte ja és prou difícil en la bona estació», ens diu. «Hi ha una mica de stajanovisme en aquesta pràctica.» El gran Reinhold Messner, el primer conqueridor de l'Everest sense oxigen i el primer a completar l'ascensió dels catorze cims més alts del món, s'ha negat a tornar a l'Himàlaia a l'hivern, després de dues temptatives fracassades al Cho Oyu i al Makalu.⁷

Per entendre la psicologia d'aquests homes i dones, hem triat explicar sis expedicions que encarnen, cadascuna a la seva manera, una faceta d'aquesta època. Segons Adam Bielecki, l'himalaisme hivernal «va més enllà de l'alpinisme. S'assembla més a una exploració. Som com Magallanes, Robert Falcon o Neil Armstrong». No menys. Les profunditats de l'ànima i de l'esperit: aquesta és la mena de *terra incògnita* que ens sembla que buscaven aquests pioners.

6. Lionel Terray, *Els conqueridors de l'inútil* (2 vol.), RM, Barcelona, 1982.

7. Desembre de 1982 i gener de 1986.

CAPÍTOL I

SOBREVIVRE AL NANGA PARBAT

Els cims dels voltants formen un bosc d'ombres verticals. La nit ja ha recobert el Nanga Parbat quan, finalment, Élisabeth Revol assoleix el seu cim. En el moment que ella i el seu company de cordada, un polonès de quaranta-tres anys, Tomasz Mackiewicz, han sobrepassat el mar de núvols, s'ha aixecat vent. Ara el fred és tan intens que la jove dona no es treu els guants ni per fer fotografies ni per engegar el seu telèfon per satèl·lit. A prop del pilot de neu envoltat de banderes que indica el punt culminant, l'Élisabeth, de trenta-set anys, no pensa en res mentre espera en Tomek, que encara es troba per sota seu, escalant els darrers metres. Ella s'impregna del lloc. «Dalt d'aquesta muntanya, cada dia és una recompensa. Un pas cap al desconegut, un pas cap a la descoberta d'un mateix i de les seves possibilitats», escrivia l'any 2015 en el seu blog després d'una temptativa hivernal.

El 25 de gener de 2018, la francesa de mirada de color verd viu acaba de sortir guanyadora d'un repte immens: és la primera dona que ha aconseguit el cim del Nanga Parbat, en ple hivern, només dos anys més tard de la primera ascensió hivernal coneguda d'aquest cim de 8.125 metres, situat al Pakistan. L'Élisabeth està fascinada per aquesta muntanya des que la va sobrevolar per primer cop l'agost de 2008, a la tornada de la glacera del Baltoro, on, com a primera experiència en els vuitmils, havia encadenat el Broad Peak (8.051 metres), el Gasherbrum I (8.080 metres) i el Gasherbrum II (8.034 metres). Per sobre d'un mar de núvols, amb la cara enganxada a la finestreta, ella

hi descobreix les seves arestes trencades, les seves glaceres i la seva immensa paret sud —de 4.500 metres, la més alta del món—. És una muntanya completament isolada de la resta del massís, ben visible des de l'espai, i d'aquí li ve el nom de *muntanya nua* en llengua urdú. Ja fa dues vegades que l'alpinista ha intentat assolir-ne el cim amb Tomasz Mackiewicz, el pèl-roig grenyut de mirada blau cel, amb aire il·luminat, a qui tothom anomena Tomek. Dos cops han hagut de girar cua, encara lluny del cim. Però aquesta vegada ja hi són.

Passades les sis de la tarda. En Tomek atrapa l'Élisabeth al cim. No tenen ni temps per abraçar-se: «Eli», li diu ell, «hi veig borrós». Qui tenia tantes ganes de ser allà, s'ha tornat cec. És incapaç de distingir el raig de llum del frontal de la seva companya de cordada. La por s'empara immediatament de la francesa, el seu somni acaba de bascular. «Tenia la gola feta un nus i les cames em feien figa...»⁸ Llavors s'inicia un malson de fugida, «en mode supervivència». Arrapat a l'esquena de la seva companya d'ascensió, en Tomek, el rostre del qual indica el malestar, avança lentament.

El terrible mal de muntanya ha enxampat el polonès. S'ha tret les ulleres i pateix ceguesa de les neus —una ceguesa causada per l'exposició als raigs ultraviolats, intensos en aquesta altitud—. El seu estat es degrada d'hora en hora. Són enmig de la nit, a més de vuit mil metres, i ningú no ho sap, però això és igual: els dos alpinistes saben que en aquest lloc només poden comptar amb ells mateixos.

L'Élisabeth parla a en Tomek, el motiva de la millor manera que sap. A ell li costa respirar: «M'ofego!» S'aturen un moment perquè ella li posi una injecció de dexametasona, un potent corticoide. Però el gruix de les capes de roba fa que es trenqui l'agulla que ella prova de clavar-li al braç. No en tenen cap més. Al gran corredor del cim, en Tomek s'empassa quatre dosis d'aquest mateix medicament. Ella també li dona el seu segon parell de guants, perquè els del polonès estan humits. Al peu de la piràmide cimera, ell comença a sagnar per la boca i no pot ni aguantar el piolet. «Em trobava en un estat màxim d'angoixa, de por, de buit, però no l'hi havia de deixar veu-

8. La revista trimestral *Vertical*, d'abril de 2018, va publicar un llarg text d'Élisabeth Revol, «Nanga Parbat 2018 en hivernal», on ella explica l'ascensió fins al salvament. El citarem en diversos passatges d'aquest capítol.

re», recorda l'Élisabeth. Més tard, en Tomek pren un altre comprimit que guardava a la seva farmaciola d'urgència. Una amfetamina? «Et prens això quan no pots fer un pas més», li havia dit ell al camp base.

Quan falten deu minuts perquè siguin les dotze de la nit, l'Élisabeth envia un missatge d'angoixa al seu marit i al seu encarregat de la logística i amic des de fa vint anys, Ludovic Giambiasi, que s'havia quedat a Gap. «En Tomek necessita ajuda, té congelacions i no s'hi veu. Si us plau, organitza alguna cosa com més aviat millor.» Els dos alpinistes són a 7.522 metres d'altitud, a la *zona de la mort*, com l'anomena Reinhold Messner, el primer alpinista a fer el cim de l'Everest sense oxigen. En aquesta altitud, l'organisme es deteriora. El simple fet de mantenir-te dempeus t'esgota. Els perills que t'assetgen en aquell moment són molts: deliris, ceguesa, mal agut de muntanya, que, en la forma més greu, provoca edemes pulmonars o cerebrals. Fins i tot en els esportistes d'alt nivell, la resistència física disminueix a menys de la meitat i es va degradant a mesura que s'escala —al cim de l'Everest, un humà només disposa d'un 20% de les seves capacitats, o, altrament dit, de l'energia necessària per pujar unes escales amb una petita motxilla a l'esquena—.

La gran altitud és una altra dimensió, hostil als humans. El poeta i escalador italià Erri de Luca anomena *zona de supervivència* tot allò que es troba per sobre dels 7.500 metres. «És una altitud de laboratori», escriu; «m'imagino una cambra fosca amb un llum vermell encès a l'interior del meu cos mentre es revela una pel·lícula de la resistència».⁹ Anar-hi a l'hivern, sense oxigen ni xerpa, en la nuesa completa, és un repte sense parió. Al Karakorum, el massís que tanca per l'oest la cadena de l'Himàlaia, per la rigor de les temperatures, la furor del vent que doblega els cossos i la poca durada dels dies, l'hivern constitueix, tal com ho escriu en el seu blog l'Élisabeth, l'«extrem dins de l'extrem».

Durant nou hores, els dos alpinistes continuen baixant. L'estat d'en Tomek s'agreuja, no pot ni respirar —el seu nas s'ha glaçat quan s'ha tret la màscara, com si s'hagués petrificat—. Al límit de les seves

9. Erri de Luca, *Tras la huella de Nives*, Siruela, Madrid, 2006. L'any 2014, la italiana Nives Meroi va ser la tercera dona a fer els catorze vuitmils, ascensions que va dur a terme amb el seu marit Romano Benet.

forces, es refugien en una esquerdada, a 7.282 metres d'altitud. Ell està esgotat, absent, cargolat sobre si mateix. Ella l'abraça. L'Élisabeth surt d'aquell abric per reflexionar i fer un cop d'ull al cel estrellat, perquè no pot dormir.

«M'ofegava.» Tot sembla tan tranquil al seu voltant... Ella s'escriu alguns missatges amb en Jean-Christophe, el seu marit, i amb Ludovic Giambiasi i Anna Antonina Solska, la dona d'en Tomek. Aquesta intenta transmetre-li confiança: «Estigues tranquil·la, en Tomek és fort. Millorarà. Sobreviurà...»

Amb les primeres llums del dia, el 26 de gener, l'Élisabeth passa unes quantes hores provant de retrobar el darrer campament per recuperar el sac de dormir, la tenda i els fogons, que van deixar en una esclatxa. Però és en va. Sense cap punt de referència, tot s'assembla. Quan torna on hi ha en Tomek, aquest està conscient, però la sang li raja de la boca cap a la barba rossa i la roba. La seva cara està molt glaçada. Té un fred terrible. A les 12:17 h, escriu un SMS en el seu InReach:¹⁰ «En Tomek es troba en una situació terrible, no pot caminar, no hem pogut trobar la tenda, se l'ha d'evacuar tan aviat com sigui possible.» A les 12:43 h, hi afegeix: «S'aixeca vent i en Tomek sagna molt per les congelacions; la infecció no trigarà gens a aparèixer.»

A Europa, els seus familiars, en relació amb les ambaixades polonesa i francesa al Pakistan, es comencen a moure. Però per enlairar un helicòpter calen diners. El marit de l'Élisabeth ha avisat Masha Gordon, una dona de negocis russobritànica, apassionada de la muntanya, amb qui l'alpinista francesa ha fet el Makalu (8.485 metres) l'any 2017. Aquesta experiodista té una idea: fa dos anys, les famílies de dos alpinistes perduts al Pakistan van llançar una operació de *crowdfunding* per permetre'n el rescat. El 26 de gener, Masha Gordon obre un compte a GoFundMe. En quatre hores hi recull 50.000 euros, 157.000 euros una mica després... A l'Élisabeth, que no vol deixar en Tomek tot sol, li expliquen que, per no sobrecarregar l'helicòpter, ha de perdre altitud. Les paraules del seu marit l'acaben de convèncer que ha de baixar.

10. L'InReach® és un petit sistema de comunicació per satèl·lit lleuger i compacte.

Al fons d'ella mateixa, l'alpinista sap que un vol en aquesta altura és incert, però, amb tot, complirà les instruccions que ha rebut. El *timing* li dona esperances. La jove dona talla graons davant de l'esquerda perquè el seu company de cordada, en el moment que calgui, en pugui sortir amb més facilitat. Fins i tot hi fa un petit ancoratge amb els seus piolets i un cordino. «Estigues tranquil, els socors arribaran d'aquí a poques hores», li assegura l'Élisabeth mentre deixa el recer, quan passa de les dues del migdia, sense anorac, sense motxilla, sense menjar. Ella li deixa tot el que tenen. En l'abric, en Tomek sembla inconscient. «Ara he de viure amb aquesta darrera imatge d'ell, amb la seva veu ronca i l'esperança que li havia deixat», escriurà.

En les nostres pantalles, descobrim a través de les xarxes socials el destí tràgic dels dos alpinistes. Aquell dia, com tants d'altres, vam arribar a la redacció de *L'Obs*, on treballàvem, amb els pensaments enfocats cap allà dalt, obsessionades pel moment vertiginós en què l'Élisabeth ha hagut de prendre la decisió de baixar tota sola en direcció a una escapatòria incerta. En què pensa? Què li han dit? Com podrà sobreviure a tot plegat?

L'Élisabeth passa la nit del 26 al 27 de gener dins d'una esquerra, a més de 6.700 metres. «Hauria pogut marxar aquell vespre.» Els socors no arriben, i ella no entén per què. «Em sento en perill, allunyada, traïda... Estic colèrica ara mateix, i tinc por.»¹¹ Fa trenta hores que no ha menjat ni begut res, i el seu esperit es perd en una mena de deliri. S'imagina que li porten te calent. Una dona gran amb una cara familiar li demana: «Que puc agafar la teva sabata?» Amb un gest maquinal, l'Élisabeth es descalça, i exposa d'aquesta manera el seu peu esquerre a les mossegades del fred.

Les al·lucinacions auditives i visuals són un dels símptomes de la hipòxia, la falta d'oxigen. Les grans altures poden tenir l'efecte d'una droga. A l'Everest, l'any 1933, Frank Smythe va treure de la seva butxaca aliments per a un company imaginari; el 1986, en el mateix cim, Jean Troillet va veure un transformador elèctric sobre un núvol i unes majorets... Al Nanga Parbat, a l'austríac Hermann Buhl, quan es trobava perdut, li va semblar sentir els seus companys;

11. «Élisabeth Revol, sauvetage au sommet», enviat especial, France 2, febrer de 2018.

l'any 1970 Reinhold Messner va sentir veus i una presència a prop d'ell... L'Élisabeth es desperta amb els mitjons, la sabata és al seu costat. El peu, que destapa per mirar-se'l, se li ha tornat blanc. Poc després de les vuit: «Tinc cinc dits del peu esquerre congelats, com si fossin de fusta.»

* * *

A Chilas, petita ciutat del nord del Pakistan, al costat de l'autopista del Karakorum, l'Élisabeth retroba en Tomek l'any 2013, en una habitació plena de fum. «Estava rodejat pels seus amics —en tenia molts allà, era com una vedet— i s'estava fumant un porro. Vaig entrar i em va dir “oh, Éli!”. Es va treure la cigarreta de la boca, com un infant que hagués fet una entremaliadura», riu l'Élisabeth.

Abans que l'Élisabeth accepti que ens trobem amb ella, hi ha hagut extensos intercanvis escrits i una trobada anul·lada a darrera hora. Fa massa poc de l'accident... Encara no se sentia preparada. Nou mesos més tard, ens trobem amb ella en una braseria de París, davant de la Gare de Lyon. Parla amb rapidesa, amb veu juvenil; sembla que constantment estigui contenint el seu fervor quan evoca el seu company. En Tomek i ella podien passar-se hores explicant-se històries. «Ell tenia una filosofia de l'escalada totalment oposada a la meva i a la meva convicció de l'esport», ens explica. Tot i que els dos alpinistes no s'assemblaven en res, la simbiosi va ser immediata.

Quan té quatre anys, aquella nena, nascuda a Crest, escala tota sola fins al refugi del Glacier Blanc, als Alts Alps. Els seus pares —un pare que treballava en el condicionament de carreteres i una mare mestressa de casa— li van transmetre, com al seu germà més gran, l'amor per la muntanya. Amb dotze anys, l'Élisabeth es demana si un dia tindrà el nivell dels herois de l'alpinisme que ha llegit en els llibres de la biblioteca familiar. El culte al triomf comença ben aviat: «La meva mare sempre em deia: “Quan facis una cosa, fes-la bé.”» Durant quinze anys, fa gimnàstica de manera intensiva; es tracta d'una disciplina on cal refer constantment els mateixos gestos per millorar-los, «com a l'alpinisme». Durant un temps, estudia seriosament fer-se guia de